

Torshälla stads nämnd

Förslag att insatsen boendestöd enligt SoL införs för personer som tillhör personkrets 1 enl. LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Förslag till beslut

1. Godkänna införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
2. Föreslå till kommunfullmäktige att utöka målgruppen för avgiftsfritt boendestöd enligt SoL till även brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
3. De ekonomiska konsekvenserna för Torshälla stads nämnd behöver beaktas i kompletterande årsplan 2017.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden har uppdragit åt vård- och omsorgsförvaltningen att utreda möjligheter att bevilja avgiftsfri boendestödsverksamhet för personer som omfattar personkrets 1 enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Efter utredning i vård- och omsorgsförvaltningen har vård- och omsorgsnämnden beslutat godkänna införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS samt föreslår kommunfullmäktige att utöka målgruppen för avgiftsfritt boendestöd enligt SoL till även brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Torshälla stads nämnd ansvarar i dagsläget endast för boendestöd enligt SoL, socialtjänstlagen, helgfria vardagar under kontorstid. En utökning av rätten till boendestöd innebär behov av att kunna tillgodose avgiftsfria insatser 7 dagar per vecka, dygnet och året runt. Vilken omfattning behovet är för personkrets 1 i Torshälla har inte varit möjligt att klarlägga inför detta beslut. Därför kan ej heller en kostnadsberäkning för utökningen av boendestöd presenteras i nuläget. Kan beslutet uppskjutas och aktualiseras när den nu pågående remiss om Torshälla stads nämnds ansvar avslutas och beslut tas i december 2016?

Ärendebeskrivning

Torshälla stads nämnd har idag inget ansvar för att utreda, besluta om eller genomföra insatser enligt LSS. Däremot har Torshälla stads nämnd ansvar för

boendestöd enligt SoL, socialtjänstlagen. Den bedrivs för närvarande dagtid helgfria vardagar året runt. Behov av stödinsatser utöver detta sker genom hemtjänsten i Torshälla.

För att uppnå en likvärdighet för personer tillhörande personkrets 1 LSS inom Torshällas geografiska område krävs en utökning av och kompetensutveckling av boendestöd för att tillgodose behoven hos personer tillhörande personkrets 1. Vilken omfattning det handlar om har inte varit möjligt att klargöra inför att detta ärende presenteras för nämnden.

Prövning av personkretstillhörighet enligt LSS sker när en ansökan om insatser enligt LSS görs. Ansvaret för och beslut om LSS överförs till Barn- och utbildningsnämnden respektive Vuxennämnden (nuvarande Vård och omsorgsnämnden) i samband med den översyn om Torshälla stads nämnds ansvar 2010 (beslut KF 2009-12-10 § 228). Det finns i dagsläget 44 personer som bedömts tillhöra personkrets 1. Hur ålders- och könsfördelningen ser ut är okänt i dagsläget. Det gäller även hur många av dess som har behov av boendestöd i någon form inom Torshälla stads nämnds geografiska område.

Antagande kan göras om att ytterligare ett antal kan finnas, som ännu ej ansökt om insatser enligt LSS och som skulle vara berättigade till den avgiftsfria boendestödsinsats, som nu föreslås av Vård- och omsorgsnämnden.

De som tillhör personkrets 1 enligt LSS har idag begränsade möjligheter att få stöd enligt LSS i ordinärt boende, om de inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans. Dessa personer blir i dagsläget ofta hänvisade till särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, då de inte kan erbjudas boendestöd enligt SoL. En andel av dessa personer kan tänkas ha förmågan att kunna utföra de flesta sysslorna självständigt men behöver rätt stödinsats för att förbättra sin förmåga att sköta sig själv och leva ett självständigt liv. I dagsläget erbjuds dessa personer inte rätt typ av stöd, trots att det faktiskt finns i form av insatsen boendestöd enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Den boendestödsverksamhet som idag beställs via uppdragsbeskrivningen är tydligt uttalad till personer med insatser enligt SoL för sina psykiska funktionsnedsättningar och verkställs av socialpsykiatrien. Förvaltningen har därför utrett möjligheten att även införa insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Av vård- och omsorgsförvaltningens utredning framgår att syftet med att införa den nya insatsen är att skapa en avgiftsfri stödform, som möjliggör för den enskilde att bo kvar i det egna hemmet och därmed leva ett mer självständigt liv. Eftersom målgruppen för avgiftsfri insats utvidgas behövs ärendet tas till kommunfullmäktige för beslut, där avgifter hanteras.

Av utredningen framgår inte om vård- och omsorgsnämnden ska utvidga sitt boendestöd för den aktuella målgruppen att omfatta även Torshällas geografiska område eller om Torshälla stads nämnd ska ansvara för att bygga ut sin boendestödsverksamhet till dygnet- och året runt verksamhet. De ekonomiska konsekvenserna kan i detta läge inte bedömas

Finansiering

Kostnaderna för en utökad avgiftsfri boendestödsinsats finns inte inom nämndens ram. Det framgår inte av utredningen som vård- och omsorgsnämnden haft som grund för sitt beslut om avsikten är att insatserna ska genomföras av facknämndernas boendestöd även inom Torshällas geografiska område.

Konsekvenser för hållbar utveckling och en effektiv organisation

För kvinnor och män som omfattas av personkrets 1- tillhörighet enligt LSS kan förslaget innebära ökade förutsättningar att leva ett självständigt liv. Insatsformen kan innebära minskade behov och kostnader för kommunen att skapa olika boendeformer enligt LSS. Kan beslutet uppskjutas och aktualiseras när den nu pågående remissen om Torshälla stads nämnds ansvar avslutas och beslut tas i december 2016?

TORSHÄLLA STADS FÖRVALTNING

Ingrid Sköldmo
förvaltningschef

Beslutet skickas till:

Vård- och omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen

§ 78

Rapporter och frågor 2016 (TSN/2016:1, TSN/2016:127)

Förtroendevalda

Finns inget att rapportera

Förvaltning

Införa insatser boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enl LSS
Föredragande: Caroline Andersson

- Temanämnd 2016-09-20: skola
  - Skolkommisionens delbetänkande
  - Gökstensskolans utbyggnad
  - Förskolans lokaler
  - Öppettider fritids
  - Behöriga lärare
  - Fortsatt arbete med preliminär verksamhetsplan 2017
- Föredragande: Annette Johansson

Torshälla 700 år, avstämning
Föredragning på nämndens sammanträde den 20 september 2016.

Uppdragsbeskrivningar vård och omsorg
Föredragande: Anna Werner

Thomas Living, medicinsk ansvarig sjuksköterska (MAS), slutar i förvaltningen
Föredragande: Ingrid Sköldmo

_____

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

§ 88

Införa insatsen boendestöd enl SoL till brukare som tillhör personkret 1 enl. LSS (VON/2016:98)

Beslut

Godkänna införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Föreslå till kommunfullmäktige att utöka målgruppen för avgiftsfritt boendestöd enligt SoL även till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Ärendebeskrivning

De som tillhör personkrets 1 enligt LSS har i dag begränsade möjligheter att få stöd enligt LSS i ordinärt boende, om de inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans. Dessa personer blir i dagsläget ofta hänvisade till särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, då de inte kan erbjudas boendestöd enligt SoL. En andel av dessa personer kan tänkas ha förmågan att kunna utföra de flesta sysslorna självständigt men behöver rätt stödinsats för att förbättra sin förmåga att sköta sig själv och leva ett självständigt liv. I dagsläget erbjuds dessa personer inte rätt typ av stöd, trots att det faktiskt finns i form av insatsen boendestöd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Den boendestödsverksamhet som i dag beställs via uppdragsbeskrivningen är tydligt uttalad till personer med insatser enligt SoL för sina psykiska funktionsnedsättningar och verkställs av socialpsykiatri. Förvaltningen har därför utrett möjligheten att även införa insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Syftet med att införa den nya insatsen är att skapa en avgiftsfri stödform som möjliggör för den enskilde att bo kvar i det egna hemmet och därmed leva ett mer självständigt liv. Eftersom målgruppen för avgiftsfri insats utvidgas behövs ärendet tas till kommunfullmäktige för beslut, där avgifter hanteras.

Utredningen visar att:

Boendestöd kan underlätta för den enskilde att bo i ordinärt boende och få möjlighet att utvecklas och leva som andra.

Den enskilde kan få rätt insats utifrån sitt stödbehov

Boendestöd är inte en insats enligt LSS utan beviljas enligt socialtjänstlagen, SoL. Insatsen boendestöd enligt SoL kan utvidgas och omfatta även personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Det finns behov av att ändra ställda krav i uppdragsbeskrivning Boendestöd så att boendestöd även kan riktas till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Eskilstuna – den stolta Fristaden

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Platser på LSS-boenden frigörs vilket kan leda till kortare kötider för dem som uppfyller kraven för att vara berättigad till boende enligt LSS. Boendestöd enligt SoL ingår inte i utjämningsystemet för LSS vilket kortsiktigt kan medföra en negativ ekonomisk effekt på den ersättning som kommunen får från utjämningsen. På sikt bör det finnas möjligheter att genom minskade kostnader jämma ut eventuellt bortfall av ersättning för utjämningsystemet. Att införa boendestöd till målgruppen kan långsiktigt ge en positiv ekonomisk effekt, då behovet av nya boenden kan begränsas.

Yrkanden

Mikael Edlund (S), Torbjörn Olsson (M), Claes-Göran Alm (M), Christina Andersson (C), Linnéa Elvesjö (MP), Maria Forsberg (V), och Benny Ekström (SD) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

_____
Beslutet skickas till:
Kommunfullmäktige
Biståndschef
Områdeschefer funktionsnedsättning

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Vård- och omsorgsnämnden

Införa insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enl. LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Förslag till beslut

- Godkänna införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
- Föreslå till kommunfullmäktige att utöka målgruppen för avgiftsfritt boendestöd enligt SoL till även brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsförvaltningen har utrett förutsättningarna för ett eventuellt införande av insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Utredningen visar att införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS är till gagn för den enskilde. Insatsen boendestöd kan underlätta för den enskilde att bo i ordinärt boende och få möjlighet att utvecklas och leva som andra samt få rätt insats utifrån sitt stödbehov. Boendestöd enligt SoL ingår inte i utjämningsystemet för LSS vilket kortsiktigt kan medföra en negativ ekonomisk effekt på den ersättning som kommunen får från utjämningsenheten. Att införa boendestöd till målgruppen kan långsiktigt ge en positiv ekonomisk effekt för kommunen, då behovet av nya särskilda boenden kan begränsas.

Ärendebeskrivning

De som tillhör personkrets 1 enligt LSS har idag begränsade möjligheter att få stöd enligt LSS i ordinärt boende, om de inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans. Dessa personer blir i dagsläget ofta hänvisade till särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, då de inte kan erbjudas boendestöd enligt SoL. En andel av dessa personer kan tänkas ha förmågan att kunna utföra de flesta sysslorna självständigt men behöver rätt stödinsats för att förbättra sin förmåga att sköta sig själv och leva ett självständigt liv. I dagsläget erbjuds dessa personer inte rätt typ av stöd, trots att det faktiskt finns i form av insatsen boendestöd enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Den boendestödsverksamhet som idag beställs via uppdragsbeskrivningen är tydligt uttalad till personer med insatser enligt SoL för sina psykiska funktionsnedsättningar och verkställs av socialpsykiatrin. Förvaltningen har därför utrett möjligheten att även införa insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Syftet med att införa den nya insatsen är att skapa en avgiftsfri stödform som möjliggör för den enskilde att bo kvar i det egna hemmet och därmed leva ett mer självständigt liv. Eftersom målgruppen för avgiftsfri insats utvidgas behövs ärendet tas till kommunfullmäktige för beslut, där avgifter hanteras.

Utredningen visar att:

- boendestöd kan underlätta för den enskilde att bo i ordinärt boende och få möjlighet att utvecklas och leva som andra
- den enskilde kan få rätt insats utifrån sitt stödbehov
- boendestöd är inte en insats enligt LSS utan beviljas enligt socialtjänstlagen, SoL.
- insatsen boendestöd enligt SoL kan utvidgas och omfatta även personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
- det finns behov av att ändra ställda krav i uppdragsbeskrivning Boendestöd så att boendestöd även kan riktas till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
- platser på LSS-boenden frigörs vilket kan leda till kortare kötider för dem som uppfyller kraven för att vara berättigad till boende enligt LSS.
- boendestöd enligt SoL ingår inte i utjämningsystemet för LSS vilket kortsiktigt kan medföra en negativ ekonomisk effekt på den ersättning som kommunen får från utjämningsen. På sikt bör det finnas möjligheter att genom minskade kostnader jämna ut eventuellt bortfall av ersättning för utjämningsystemet.
- Att införa boendestöd till målgruppen kan långsiktigt ge en positiv ekonomisk effekt, då behovet av nya boenden kan begränsas.

Johan Lindström
Bitr. förvaltningschef

Noomi Pettersson
Tf uppdragschef

Bilagor

Bilaga 1 – Utredning- Förutsättningarna för boendestöd till personer med beslut om LSS

Ärendet skickas till
Kommunfullmäktige
Biståndschef
Områdeschefer funktionsnedsättning

Utreda förutsättningarna för boendestöd till personer med beslut om LSS

1. Bakgrund

Uppdraget

Utredningens syfte och frågeställningar

2. Omvärldsbevakning

3. Metod

4. Resultatanalys

4.1 Vilka effekter skulle införandet av insatsen boendestöd enligt SoL medföra för brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

4.2 Vilka förutsättningar har vård- och omsorgsförvaltningen för att kunna införa insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

5. Slutsats

6. Referens

Sammanfattning

Utredningen visar att införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS är till gagn för den enskilde. Insatsen boendestöd kan underlätta för den enskilde att bo i ordinärt boende och få möjlighet att utvecklas och leva som andra samt få rätt insats utifrån sitt stödbehov. Boendestöd enligt SoL ingår inte i utjämningsystemet för LSS vilket kortsiktigt kan medföra en negativ ekonomisk effekt på den ersättning som kommunen får från utjämnningen. Att införa boendestöd till målgruppen kan långsiktigt ge en positiv ekonomisk effekt för kommunen, då behovet av nya särskilda boenden kan begränsas.

1. Bakgrund

De som tillhör personkrets 1 enligt LSS har idag begränsade möjligheter att få stöd enligt LSS i ordinärt boende, om de inte uppfyller förutsättningarna för personlig assistans. Dessa personer blir i dagsläget ofta hänvisade till särskilt anpassad bostad för vuxna enligt LSS, då de inte kan erbjudas boendestöd enligt SoL. En andel av dessa personer kan tänkas ha förmågan att kunna utföra de flesta sysslorna självständigt men behöver rätt stödinsats för att förbättra sin förmåga att sköta sig själv och leva ett självständigt liv. I dagsläget erbjuds dessa personer inte rätt typ av stöd, trots att det faktiskt finns i form av insatsen boendestöd enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). I Socialstyrelsens termbank definieras boendestöd som *”bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende. Till särskilda målgrupper hör bland annat personer med funktionsnedsättning eller missbruksproblem”*. Boendestöd kan vara både praktiskt och socialt där syftet är att motivera och stötta individen till att utföra insatser självständigt. Detta för att i en förlängning stärka individens förmåga att klara vardagen i bostaden och ute i samhället (Socialstyrelsen, 2012).

Uppdraget

Uppdraget från uppdragschef Cecilia Palm Siösteen, uppdragsenheten för Vård- och omsorgsförvaltningen, omfattar:

- ✚ Utredda förutsättningarna för ett eventuellt införande av insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkretsen enligt 1 § LSS
- ✚ Utredningen ska utgå från brukarfokus, verksamhetsfokus och ekonomiska förutsättningar (utjämningsystemet)

Utredningens syfte och frågeställningar

Den boendestödsverksamhet som idag beställs via uppdragsbeskrivningen är tydligt uttalad till personer med insatser enligt SoL för sina psykiska funktionsnedsättningar och verkställs av socialpsykiatrien. Förvaltningen ser därmed ett behov att utreda möjligheten att även införa insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

De frågeställningar som utredningen avser att besvara är följande:

- ✚ Vilka effekter skulle införandet av insatsen boendestöd enligt SoL medföra för brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?
- ✚ Vilka förutsättningar har vård- och omsorgsförvaltningen för att kunna införa insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

2. Omvärldsbevakning

Sveriges alla kommuner har i dag någon form av boendestöd riktat till olika målgrupper med både fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Förutsättningarna för de enskilda kommunerna och i vilken

omfattning stödet efterfrågas skiljer sig åt. Denna del av utredningen fokuserar på att kartlägga hur kommunala organisationer i ett urval av Sveriges kommuner har organiserat utformningen av boendestödet. Kartläggningen består av följande kommuners riktlinjer som visas i tabellen nedan (Tabell 1): Södertälje, Västerås, Nyköping och Kalmar.

Tabell 1

Kommun	Syfte	Målgrupp	Boendestödets innehåll	Avgift	Lagstiftning
Södertälje	Att upprätthålla en god livskvalitet för den enskilde och stärka den enskildes förmåga att hantera sitt vardagsliv både inom och utanför det egna hemmet	Boendestöd är till för dig som har en funktionsnedsättning som gör att du behöver hjälp med att planera och få livet att fungera. Det kan vara en psykisk funktionsnedsättning, Asperger, ADHD eller liknande	skötsel av hemmet, matlagning, personlig omvårdnad och sociala aktiviteter utanför hemmet.	Avgiftsfritt	SoL
Västerås	Bli bättre på att hantera vardagliga situationer och klara sig själv hemma Boendestödet kännetecknas av pedagogiska, sociala, rehabiliterande, motiverande och utåtriktade aktiviteter där den enskilde är delaktig i stödets alla processer.	Personer med psykisk funktionsnedsättning Psykisk funktionsnedsättning i kombination med missbruksproblematik Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Begåvningsmässig funktionsnedsättning	Stöd i hemmet/stöd med praktiska göromål. Vägledning/stöd i syfte att öka den enskildes utveckling till personlig autonomi, oberoende och integritet delaktighet i samhället	Avgiftsfritt	SoL
Nyköping	Boendestödet ska ges för utveckling mot större självständighet och mindre behov av samhällets insatser. Syftet med insatsen är att ge ökad livskvalitet genom förbättrade stödinsatser. Insatsen syftar även till att minska behovet av mer resurskrävande insatser	Boendestöd till psykiskt/neuropsykiatrisk funktionsnedsatta	Serviceinsats Personlig omvårdnad Främjande av sociala kontakter	Avgift enligt maxtaxan	SoL
Kalmar	Boendestödet ska praktiskt hjälpa, motivera och stödja personer tillhörande målgrupperna, så de får möjlighet att förbättra och upprätthålla förmågan att leva ett så aktivt, meningsfullt och självständigt liv som möjligt i vardagen och i samhället.	Personer med psykisk funktionsnedsättning Personer med missbruk och beroende Personer med samsjuklighetsproblematik	Boendestöd avser insatser i form av såväl praktiskt, socialt som pedagogiskt stöd för att uppmuntra och motivera den enskilde till delaktighet och ansvarstagande	Avgiftsfritt	SoL

- Samtliga kommuner beskriver mål och syfte med boendestöd som insats och relaterar till att stärka individen till ökad självständighet, ökad självkänsla och social trygghet och stärkt socialt sammanhang.
- Samtliga kommuner har någon form av beskrivning av målgruppen för boendestöd i sina riktlinjer. De vanligaste beskrivningarna är ”personer med psykiskt, intellektuellt eller neuropsykiatriskt funktionshinder”. Kalmar kommun riktar även sitt boendestöd till dem med missbruksproblem.
- Boendestödet i alla kommuner består av personligt, praktiskt och socialt stöd och omfattar att hitta metoder och strategier för att den enskilde ska kunna bli så självständig som möjligt och leva i samhället.
- Boendestöd är inte en insats enligt LSS. I samtliga kommuner beviljas boendestöd som en insats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).
- I samtliga kommuner är insatsen boendestöd avgiftsfri utom i Nyköpings kommun som är enligt maxtaxan.

3. Metod

Utredningen har utförts genom faktainsamling och genomgång av andra kommuners riktlinjer gällande utformningen av boendestöd samt i samråd med följande personer:

- Cecilia Palm Siösteen, *Uppdragschef*
- Lars-Göran Hellquist, *Kommunstrateg Ekonomi*
- Marie Olsson, *Utvecklare, Område funktionshinder*
- Johan Hansson, *Socialt ansvarig samordnare, SAS*
- Anders Karlsson, *Områdeschef inom LSS-boende, autismverksamhet och personlig assistans*
- LSS- Handläggare

4. Resultatanalys

Utredningen redovisar resultatet av insamlat data utifrån två frågeställningar:

4.1 Vilka effekter skulle införandet av insatsen boendestöd enligt SoL medföra för brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

4.2 Vilka förutsättningar har vård- och omsorgsförvaltningen för att kunna införa insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

4.1 Vilka effekter skulle införandet av insatsen boendestöd enligt SoL medföra för brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

Den boendestödsverksamhet som i nuläget beställs via uppdragsbeskrivningen är tydligt riktad till personer med insatser enligt SoL för sina psykiska funktionsnedsättningar som verkställs av socialpsykiatri. För personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS finns det idag en avgränsad möjlighet att få stödinsatser i sitt hem. Det finns personlig assistans för personer med omfattande stödbehov och bostad med särskild service för vuxna enligt LSS som även denna insats riktar sig till personer med ett

relativt omfattande stödbehov. Dessutom finns det möjlighet att ansöka om hemtjänst, men den insatsen är dels avgiftsbelagd och dels är kompetensen hos utförarverksamhet riktad mot personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Enligt Socialstyrelsen (2010) är boendestöd en praktisk och social insats för personer med psykiska funktionsnedsättningar som syftar till att underlätta för den enskilde att hantera sin vardag. Eftersom boendestöd inte ingår i LSS kan beslutet istället fattas enligt socialtjänstlagen. Detta bekräftas av Cecilia Molinder Berglund, jurist på socialstyrelsen som i ett mail till utredningens författare skriver:

”Det är riktigt att boendestöd inte är en insats enligt LSS. Vilka insatserna enligt LSS är framgår av 9 § LSS. Högsta förvaltningsdomstolen har också uttalat att andra insatser än de angivna inte kan ges med stöd av LSS. Däremot kan boendestöd beviljas som en insats enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Det gäller givetvis även för personer som har bedömts tillhöra personkretsen enligt 1 § LSS”
(Cecilia Molinder Berglund, 2015-10-09)

Med tanke på att stödbehovet hos vissa personer som har bedömts tillhöra personkrets 1 enligt LSS kan tillgodoses med boendestöd enligt SoL, sker detta inte i vård- och omsorgsförvaltningen. Detta bekräftas av 2 LSS-handläggare (2015-10-09) som i ett mail till utredningens författare uppmärksammar behovet av boendestöd för brukargruppen LSS:

”Vi har sett att det finns personer vars behov av stöd inte är tillräckligt omfattande för att de (egentligen) ska kunna beviljas boende, men som det ser ut idag beviljar vi dem det då det inte finns något annat alternativt stöd. Idag får personer med exempelvis lindrigare funktionsnedsättningar, som inte klarar av att bo utan stöd men endast är i behov av punktinsatser, boende då det finns behovsområden som inte är tillgodosedda. Flera av brukarna har boendebeslut men har kanske bara stödinsats en gång/vecka vilket gör att de inte uppfyllerkraven för att vara berättigad till boende enligt LSS”

Att bredda insatsen boendestöd så den exempelvis även skulle omfatta personer med utvecklingsstörning, skulle troligtvis minska behovet av andra insatser enligt LSS, t.ex. bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Det finns idag personer som lever i en tillvaro utan struktur och har på grund av kognitiva funktionsnedsättningar betydande svårigheter med att exempelvis ta initiativ till att städa, duscha eller ta sig upp ur sängen. För att tillförsäkra dessa personer ett varaktigt stöd och för att lagen LSS ska leva upp till målsättningen att den enskilde får möjlighet att *”leva som andra”* kan boendestöd öka möjligheterna för dessa personer att erhålla stöd i sin livsföring och leva ett självständigt liv i eget boende.

Att insatsen boendestöd enligt SoL inte i dagsläget är riktad mot brukargruppen LSS utan personer med psykiska funktionsnedsättningar, har enligt 2 LSS-handläggare lett till att:

”Att vi beviljar personer boende som egentligen skulle klara sig med stöd i form av punktinsatser. Personerna får alltså inte det stöd som de är i behov av, för att de inte är berättigade till boendestöd. En del personer har även svårigheter med att flytta ut från boende och blir kvar trots att behovet av boende, kontinuerlig hjälp under hela dygnet, inte längre finns just för att det inte finns någon möjlighet att behovet tillgodoses på annat sätt”

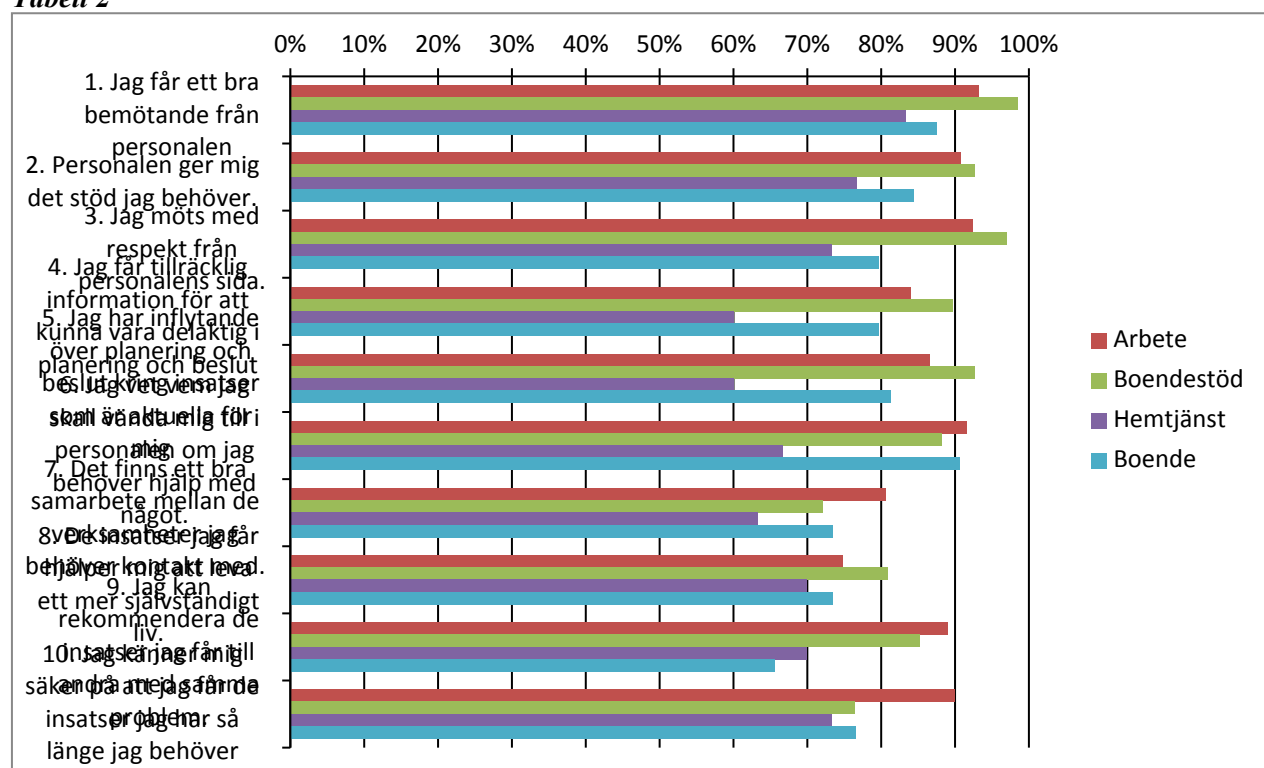
LSS-handläggare (2015-10-09) beskriver vidare att **positiva effekter** som skulle kunna uppträda vid införandet av boendestöd till personer med beslut om LSS är:

”Att brukare kan bo kvar i sina lägenheter och få punktinsatser. Att brukare får det stödet som de är i behov av. Att brukare kan få möjligheten att bo där det vill och i områden som anhöriga och vänner finns. Högre grad av självständighet för brukarna då de kan ”leva som andra” och mindre ”ingrepp” i personens integritet”

Brukarundersökning, Boendestöd i Eskilstuna kommun

Hösten 2014 genomfördes en undersökning riktad till personer med psykiska funktionsnedsättningar som hade insatser enligt SoL i form av hemtjänst, boendestöd, bostad med särskild service samt sysselsättning (innefattar anordnande sysselsättningsverksamheter samt arbetslivsinriktad rehabilitering) inom Vård- och omsorgsförvaltningen i Eskilstuna kommun. Syftet med undersökningen var att erhålla brukarnas uppfattning kring ett antal kvalitetspåståenden gällande deras syn på sin vård, stöd och omsorg. Undersökningen visade att av tio jämförbara frågor (Se tabell 2) mellan verksamheterna fick boendestöd högst resultat i sex av dessa (Marie Olsson, 2014).

Tabell 2

*Med nöjdhet avses de respondenter som svarat ”instämmer helt” eller ”instämmer delvis” på frågan. Mätningen redovisas i procent där 100 % indikerar högsta möjliga resultat medan 0 % är lägst

Brukarnas svar inom boendestöd

Delar som brukarna har beskrivit som de uppskattar *mest* i sin vård och som var vanligast förekommande i svaren var:

- att stödet utgår från brukarens behov
- att personal är flexibel, lyssnar och bryr sig samt inger trygghet och förtroende

- att personal har ett vänligt och respektfullt bemötande
- att personal har "inget är omöjligt attityd"
- att det finns bra planering och struktur som ger minskad stress och kaos hos brukaren
- att personal kommer med förbättringsförslag
- att personal är bra på att respektera och hålla insatstiderna
- att det finns kunnig personal inom psykologi och kbt som arbetar motiverande
- att det ger ökad känsla av självständighet
- det sociala utbytet och bra kommunikation med personal

Delar som brukarna har beskrivit som de uppskattar *minst* i sin vård och som var vanligast förekommande i svaren var:

- för "bestämmande" personal
- att det tar för lång tid att ansöka om boendestöd
- att personal ibland gör saker utan att fråga brukaren om det är okej
- att personal ser problem som inte brukaren upplever är ett problem
- att det är många olika personer som kommer hem till brukaren
- att inte få vetskap innan insats om vikarie eller om annan personal kommer

Statistik över boendestöd på nationell och lokal nivå

Enligt Socialstyrelsens statistik är boendestöd en snabbt ökande insats där könsfördelningen är jämn (Socialstyrelsen, 2012). Totalt 18 251 personer i åldern 0-64 år var beviljade boendestöd den första oktober 2012, varav 95 procent bodde i ordinärt boende. Antalet har ökat dramatiskt. Över 7 619 personer fler hade boendestöd 2012 än 2007 vilket motsvarar en 72-procentig ökning (Socialstyrelsen, 2012). Samtidigt ökar också antalet personer med psykiatriska och neuropsykiatriska diagnoser. Tabellen nedan (Tabell3) visar hur många personer som fått boendestöd de senaste sex åren i landet.

Tabell 3. Antal personer i åldern 0-64 som var beviljade boendestöd de senaste sex åren i landet

År	2007	2008	2010	2011	2012
Summa	10 632	12 173	15 137	17 503	18 251

Tabellen nedan (Tabell4) visar hur många personer i åldern 0-64 som har verkställda beslut om boendestöd de senaste fyra åren i Eskilstuna kommun. Över 74 personer fler har boendestöd 2015 än 2012 vilket motsvarar en 65-procentig ökning.

Tabell 4. Antal personer i åldern 0-64 som har verkställda beslut om boendestöd de senaste fyra åren i Eskilstuna kommun, Hämtat ur ViVa

År	2012	2013	2014	2015
Summa	114	117	158	188

4.2 Vilka förutsättningar har vård- och omsorgförvaltningen för att kunna införa insatsen boendestöd enligt SoL till brukare som tillhör personkrets 1 enligt LSS?

I den här delen av utredningen analyseras verksamheten i en SWOT-analys i syfte att kartlägga verksamhetens styrkor, svagheter, möjligheter och risker i omvärlden vid eventuellt införandet av insatsen boendestöd enligt SoL till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.

Verksamhetsanalys utifrån SWOT-modellen

Internt		Externt	
Styrkor <ul style="list-style-type: none"> ▪ En välfungerande boendestödsverksamhet 	Möjligheter <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekonomiska effekter av boendestöd för personer med beslut enligt LSS ▪ Fler lediga platser på boenden och därmed kortare kötider 		
Svagheter <ul style="list-style-type: none"> ▪ Brist på lägenheter på bostadsmarknaden 	Risker <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stort inflöde av boendestöds brukare och därmed behov av nya förutsättningar 		

En utförlig presentation och analys av punkterna redogörs i separata underrubriker nedan.

Styrkor

En välfungerande boendestödsverksamhet

I uppdragsbeskrivning för boendestöd baseras uppdraget på att:

- *Stödet ska bygga på delaktighet och utformas tillsammans med den enskilde.*
- *Boendestöd med god kvalitet ska garanteras den enskilde.*
- *Boendestödsinsatserna ska utföras enligt en evidensbaserad praktik inom socialtjänst.*
- *Boendestödet ska bygga på den enskildes självbestämmande.*
- *Boendestöd skall kunna erbjudas dygnet runt, årets alla dagar.*

Våren 2015 genomfördes en verksamhetsuppföljning som visade att verksamhetens nuvarande utformning av boendestödet motsvarar de behov som finns hos våra brukare och bedrivs i enlighet med de lagar och författningars intentioner, samt kvalitetskrav som gäller för verksamheten. Verksamhetsuppföljningen gjord av Marie Olsson & Angélique Carlsson (2015) visade det att:

- ✚ Ett kunskapsbaserat förhållningssätt och gemensamma arbetsmetoder används i det dagliga vård- och omsorgsarbetet.
- ✚ Personalen på enheten arbetar för att brukarna ska ha möjlighet att påverka hur insats skall vara utformad och när stöd och hjälp ska ges, så långt som möjligt

- ✚ Alla medarbetare får kontinuerlig kompetensutveckling utifrån verksamhetens behov samt möjlighet att regelbundet få stöd och handledning, om behov föreligger.
- ✚ Samverkan i primärteam/teamsamarbete mellan olika yrkesprofessioner sker regelbundet och samverkan, tillgänglighet och kontinuitet med legitimerad personal är tillräcklig.
- ✚ Personalen känner till kvalitetskraven i aktuell uppdragsbeskrivning och är väl bekant med gällande process och dess rutiner/riktlinjer.
- ✚ Den sociala dokumentationen är överlag god

Möjligheter

Ekonomiska effekter av boendestöd för personer med beslut enligt LSS

En förändring mot att bevilja boendestöd enligt SoL istället för särskilt anpassad bostad enligt LSS kommer att påverka den ersättning som kommunen får från utjämningsystemet för LSS. För 2016 beräknas ersättningen för en vuxen i bostad med särskild service uppgå till 840 tkr/boende. Kommunens faktiska kostnader för insatsen varierar kraftigt mellan olika boendeenheter och även mellan olika brukare. Enligt räkenskapsammandrag (RS) för 2014 är Eskilstunas genomsnittliga kostnad för bostad med särskild service 735 tkr/boende inklusive indirekta kostnader. Kostnaderna för boendestöd är beroende på hur omfattande insatser som personen behöver, på sikt finns dock möjlighet att stödets omfattning minskar när personen blir mer självständig. En övergång till boendestöd för personer som idag har/beräknas få bostad med särskild service innebär följande:

	Effekt (tkr)	Anmärkning
Bortfall LSS-utjämnning	- 840	Enligt utjämnning för 2016
Minskad kostnad boende	+735	RS för 2014
Kostnad boendestöd	+xx	Beror på omfattning
Nettoeffekt	-	

Även om nettoeffekten enligt ovan blir negativ finns det dock ekonomiska fördelar med att bevilja boendestöd i form av att:

- ✚ kommunen kan begränsa behovet av att starta upp och bygga nya särskilda boendeenheter
- ✚ man kan lättare hantera enstaka nya ärenden utan att behöva starta nya boenden
- ✚ man möjliggör även att ”rätt” person bor på bostäder med särskild service. En förutsättning är att man får tag i lägenheter där personer kan bo med boendestöd.

Kortsiktigt bedöms en successiv övergång till boendestöd ge någon större negativ ekonomisk påverkan. På sikt bör det finnas möjligheter att genom minskade kostnader jämna ut eventuellt bortfall av bidrag för utjämningsystemet.

Fler lediga platser på boenden och därmed kortare kötider

Bostad med särskild service enligt LSS är en insats som oftast varar livet ut och att bygga nya bostäder är förenat med stora investerings- och hyreskostnader. Varje beslut om bostad ska verkställas inom tre månader annars riskerar förvaltningen sanktionsavgifter. Att göra om beslut från bostad med särskild service enligt LSS till boendestöd enligt SoL kan möjliggöra att fler platser på LSS-boenden frigörs vilket kan leda till kortare kötider för dem som egentligen uppfyller kraven för att vara berättigad till boende enligt LSS. Det finns idag många brukare på vård- och omsorgsförvaltningens LSS-boenden som inte har tillräckligt omfattande behov av stöd för att de ska kunna beviljas boende. Dessa personers behov av stöd kan istället tillgodoses genom insatsen boendestöd enligt SoL.

Svagheter

Brist på lägenheter på bostadsmarknaden

Att gå över från bostad med särskilt service enligt LSS till boendestöd enligt SoL i eget hem förutsätter att brukarna kan få tag i lägenheter där de kan bo med boendestöd. Med tanke på hur bostadsmarknaden idag ser ut kan detta innebära vissa utmaningar för vård- och omsorgsförvaltningen att vara behjälplig vid skaffandet av bostäder för dessa personer. Enligt Länsstyrelsen Södermanlands län (2015) är det obalans på länets bostadsmarknad och ett underskott av bostäder på alla kommuners orter.

Risker

Stort inflöde av boendestöds brukare och därmed behov av nya förutsättningar

Ett kraftigt ökat antal brukare med behov av boendestöd kan leda till svårigheter för förvaltningen att erbjuda ett kvalitetssäkrat boendestöd till samtliga målgrupper. Om boendestödet ska vara kvalitetssäkrat, individanpassat och utföras av personal som har särskild kunskap kring målgruppernas behov kommer nyrekrytering, metodik och kompetensutveckling att behövas för att erbjuda boendestöd till samtliga målgrupper.

5. Slutsats

Utredningen visar att:

- ✚ boendestöd kan underlätta för den enskilde att bo i eget boende och få möjlighet att leva som andra.
  - ✚ den enskilde kan få rätt insats i rätt tid utifrån sitt stödbehov.
  - ✚ boendestöd är inte en insats enligt LSS utan beviljas enligt socialtjänstlagen, SoL.
  - ✚ insatsen boendestöd enligt SoL kan utvidgas och omfatta även personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
  - ✚ det finns behov av att ändra ställda krav i uppdragsbeskrivning Boendestöd så att boendestöd även kan riktas till personer som tillhör personkrets 1 enligt LSS.
  - ✚ platser på LSS-boenden frigörs vilket kan leda till kortare kötider för dem som egentligen uppfyller kraven för att vara berättigad till boende enligt LSS.
  - ✚ boendestöd enligt SoL ingår inte i utjämningsvilket kortsiktigt kan medföra en negativ ekonomisk effekt på den ersättning som kommunen får från utjämningsystemet för LSS. På sikt bör det finnas möjligheter att genom minskade kostnader jämma ut eventuellt bortfall av ersättning för utjämningsystemet.
  - ✚ Kostnaderna för boendestöd kan långsiktigt ge en positiv ekonomisk effekt i form av att boendestöd utförs i brukarens egen bostad i ordinärt boende och inte är förenat med kommunala investeringskostnader. Behovet av att bygga nya boendeformer kan begränsas.
-

6. Referens

Cecilia Molinder Berglund, Jurist (2015-10-09), *Socialstyrelsen, Avdelningen för regler och behörighet. Socialjuridik*. Stockholm

LSS-handläggare (2015-10-09), *Vård- och omsorgförvaltningen*, Eskilstuna kommun

Marie Olsson & Angélique Carlsson (2014), *Hur nöjd är du med din vård, stöd och omsorg?* Vård- och omsorgsförvaltningen, Eskilstuna Kommun

Marie Olsson & Angélique Carlsson (2015), *Verksamhetsuppföljning Boendestöd*. Vård- och omsorgsförvaltningen, Eskilstuna kommun

Socialstyrelsen (2012) *Personer med funktionsnedsättning - vård och omsorg den 1 april 2012. Kommunala insatser enligt socialtjänstlagen samt hälso- och sjukvårdslagen*

Socialstyrelsen (2010). *Det är mitt hem - Vägledning om boende och boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning*. Stockholm: Socialstyrelsen

Länsstyrelsen Södermanlands, *Alla behöver bostad, en rapport om bostadsmarknaden i Södermanland år. 2015*